

Радченко Оксана, Марухненко Іван, Зінчук Андрій. Бюджетна підтримки та страховий захист як сучасні фінансові інструменти управління ризиками сільського господарства України в умовах розвитку фінтеху. *Економічний дискурс*. 2026. Випуск 1-2. С. 17-31.

DOI: <https://doi.org/10.36742/2410-0919-2026-1-2>

УДК 336 : 631.1 : 502.131.1 : 368.5
JEL Classification D53, G15, Q18, Q14, H81

Радченко Оксана

кандидат економічних наук, доцент, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник відділу фінансово-кредитної та податкової політики
Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»
м. Київ, Україна

E-mail: oxanarad@ukr.net

ORCID: 0000-0003-4892-7764

Марухненко Іван

аспірант¹ відділу фінансово-кредитної та податкової політики
Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»
м. Київ, Україна

E-mail: imarukhnenko@ukr.net

ORCID: 0009-0006-8568-5724

Зінчук Андрій

аспірант відділу фінансово-кредитної та податкової політики
Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»
м. Київ, Україна

E-mail: av.zinchuk@gmail.com

ORCID: 0009-0007-6128-2186

БЮДЖЕТНА ПІДТРИМКИ ТА СТРАХОВИЙ ЗАХИСТ ЯК СУЧАСНІ ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ФІНТЕХУ

Анотація

Вступ. Для захисту та відновлення агросектору України від руйнівного впливу війни актуальними є дослідження проблем управління його ризиками через інструменти бюджетної підтримки, зокрема й страхування. Ставиться мета визначити роль та систематизувати фінансові інструменти бюджетної підтримки за групами впливу на фінансові результати агропідприємств та управління ризиками в умовах фінтеху.

© Радченко Оксана, Марухненко Іван, Зінчук Андрій, 2026

¹ Науковий керівник – к.е.н., доцент, с.н.с. відділу фінансово-кредитної та податкової політики Національного наукового центру «ІАЕ» О. Д. Радченко

Методи. У статті використано загальнонаукові методи дослідження: теоретичний, що базується на монографічному узагальненні та систематизації наукових праць; аналіз, синтез, індукція, дедукція щодо відбору інформації про фінансове забезпечення агровиробників; таблицний, порівняння, графічний метод для аналізу даних бюджетного фінансування та страхового забезпечення; узагальнення для формування висновків.

Результати. Узагальнено, що дослідники вважають інструменти бюджетної підтримки найбільш дієвими засобами державної політики. Виокремлено та описано дві групи фінінструментів оновленої системи держпідтримки. Визначено вплив факторів на трансформацію бюджетної підтримки агровиробників, ефективність змін за каналами та джерелами фінансування. Встановлено, що цифрова складова бюджетної підтримки реалізується через інноваційні рішення, що спрощують виробникам доступ до фінансування та розрахунки за допомогою фінтех платформ. Цифровізація сприяє мінімізації ризиків в аграрному секторі, трансформації системи бюджетної підтримки до нового рівня, який дозволяє автоматизувати процеси визначення ризиків, потреб, обсягів та джерел фінансування, підвищити прозорість фінансових потоків.

Перспективи. Перспективами подальших досліджень є визначення умов адаптації бюджетної підтримки агросектору України для реалізації правил Спільної Аграрної політики ЄС.

Ключові слова: бюджетна підтримка, страховий захист, аграрний сектор, фінансове забезпечення, фінансові інструменти, управління ризиками фінансування, деривативи, фінтех, сільське господарство.

Вступ.

Стан фінансування аграрного сектору є особливо важливим індикатором його розвитку, оскільки доступ до капіталу, його обсяги, якість та структура безпосередньо визначають можливості і темпи виробництва, технологічного рівня, продуктивності та ефективності, загальної стійкості сектора та продукovanого ним рівня валової доданої вартості. Сектор виступає базою продовольчої безпеки, держава постійно підтримує необхідний рівень виробництва та доходів товаровиробників. У періоди криз механізм такої підтримки набуває більш структурних якостей, відбувається розширення інструментів та програм прямого впливу й інших заходів фінансового і регулятивного характеру.

У стратегічних документах розвитку економіки та аграрного сектору [16] механізм підтримки є базовою основою, оскільки визначає пріоритетність напрямів фінансування, обсяги ресурсів та джерела, необхідні на досягнення поставлених цілей. В умовах воєнного стану ресурси держави спрямовані на вирішення критичних завдань, пріоритетом яких є обороноздатність та функціонування економіки країни. Процес забезпечення фінансової стабільності підприємств взаємозв'язаний із фінансовою стійкістю країни. Інструменти бюджетної підтримки, крім традиційних, доповнюються інноваційними складовими.

Аграрний бізнес пов'язаний із високими ризиками, де, окрім воєнних, досить суттєвими є природно-кліматичні та ринкові, тому на новий рівень виходить страховий захист з державною підтримкою. У відповідь на воєнні втрати і загрози та розширення ризиків для збереження платоспроможності сільгоспвиробників держава реагує системою підтримки, впливаючи на всі сфери формування ланцюгів доданої вартості. Тому, дослідження інструментів бюджетної підтримки та страхового захисту у забезпеченні фінансування агросектору України є особливо актуальними.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Дослідження питання бюджетної підтримки здійснюється широким колом науковців. Так, Захаркіна Л. та ін. дослідили цифрові інструменти управління фінансовими ризиками бізнесу в умовах воєнного стану [5]; Качула С., Хоруженко Д. проаналізували роль альтернативних фінансових інститутів у розвитку інноваційних механізмів оптимізації управління капіталом сільськогосподарських підприємств [7]; Квасницька Р., Форкун І., Гордєєва Т. провели порівняння міжнародних та національних аспектів фінансової підтримки розвитку аграрного сектора та визначили, що саме фінансування аграрного сектору є тим чинником, який, без перебільшення, можна вважати забезпечувальним щодо функціоналу цього сектору, а також і стимулюючим щодо його розвитку [8, с. 138]; Навроцький С. узагальнив систему сільськогосподарського страхування через тенденції та перспективи розвитку [10]; Петруненко Я. описав сучасний стан та перспективи

розвитку державної підтримки суб'єктів сільськогосподарської діяльності [12]; Тулуш Л., Лупенко Ю., Калівошко О., Радченко О. та ін. досліджують проблеми фінансової підтримки агросектору, розробки інструментів фіскального стимулювання та фінансово-кредитного регулювання в умовах воєнного стану, фінтех [6; 13; 14; 18]; Тітов Д., Олексієнко В. проаналізували проблеми фінансового забезпечення аграрного сектору в умовах воєнного стану [17]. На глобальному рівні дослідники Hill В. Е. аналізує історичний зріз та стратегічні перспективи САП в частині виплат з бюджету [22] тощо.

У складі бюджетної підтримки, як окремих напрям, виділяється аграрне страхування, зокрема Віленчук О., Савицька А. розглядають сучасні тренди розвитку загальноєвропейського ринку аграрного страхування як можливості та перспективи для України [2]; Грицина О. та ін. аналізують реалії та можливості страхування аграрного сектора України в час війни [3]; Гумен О. розглянуто інституційні та інноваційні механізми розвитку аграрного страхування в Україні [4] тощо. Міжнародні дослідження представлені працями Hess U., Hazell P., Kuhn S., які вивчають механізм інновації й нові тенденції в агрострахуванні [21] та ін.

Законодавчі ініціативи у цій сфері розвиваються відповідно до ситуації в умовах воєнного стану, яка вкрай важка та несприятлива для економіки. За офіційними даними [1], у 2026 році для підтримки аграрної галузі держава виділяє 14,1 млрд грн, з них: фінансова підтримка сільгоспвиробників – 9,5 млрд грн, або 67,4% (дотація на 1 га для прифронтових територій, страхування сільгосппродукції, зрошення/меліорація); підтримка фермерів – 2,6 млрд грн, або 18,4% (кредитування, дотація на 1 га, 1 гол. корів, кіз та овець) і на гуманітарне розмінування сільськогосподарських земель – 2 млрд грн, або 14,2%. Також продовжено програму пільгового кредитування «Доступні кредити 5-7-9», за якою аграрії можуть отримати до 90 млн грн за напрямом «Кредит на посівну» до березня 2027 року, запроваджено компенсацію страхових премій та повне фінансування розмінування сільгоспугідь. Вперше після тривалої перерви відновлена програма державного агрострахування, за якою у бюджеті передбачено 60 млн грн для компенсації страхових платежів – для прифронтових громад передбачається відшкодування до 60% вартості страховки, в інших регіонах – до 45% [9].

Дослідження інструментів бюджетної підтримки та страхування агросектору України свідчать, що вони трансформуються з метою адаптації до європейських норм, забезпечення продовольчої безпеки та виживання в умовах воєнного стану. Ключові напрями трансформації системи підтримки: діджиталізація, розподіл коштів здійснюється через Державний аграрний реєстр (ДАР), що підвищує прозорість фінансування; перевага у фінансуванні особистих селянських господарств та фермерів, а також євроінтеграція, удосконалення державної політики з метою адаптації інструментів до Спільної аграрної політики ЄС [15].

Всі інструменти бюджетної підтримки та державних програм страхування агровиробників спрямовані на стабільну роботу агросектору в умовах воєнного стану та ринкової волатильності. Невирішеними залишаються проблемні аспекти у площині необхідності адаптації механізму підтримки та самих агровиробників до умов воєнного стану, потреба підвищення ефективності використання бюджетних коштів, врахування бюджетних обмежень і пошуки шляхів залучення альтернативних джерел фінансування.

Опрацювання робіт науковців та законодавчого регулювання дозволяє виділити дві основні групи фінансових інструментів, які допомагають мінімізувати специфічні ризики сільськогосподарського виробництва в Україні в умовах розвитку фінтеху: прямі, або адаптаційні (I група), до яких відносяться фінансові інструменти прямої бюджетної підтримки, та компенсаційні (II група), до якої належать інструменти часткової компенсації страхових та кредитних платежів агровиробників, вартості придбання сільськогосподарських машин та обладнання тощо, які потребують подальшого дослідження.

Мета.

Здійснити аналіз інструментів бюджетної підтримки та страхового захисту у забезпеченні фінансування агросектору України та обґрунтувати практичні інструменти її реалізації в умовах воєнного стану з виділенням адаптаційних та компенсаційних груп інструментів підтримки за групами впливу на фінансові результати агропідприємств та управління ризиками в умовах фінтеху.

Методологія дослідження.

У статті використано загальнонаукові методи дослідження: теоретичний, що базується на монографічному узагальненні та систематизації наукових праць; аналіз, синтез, індукція, дедукція щодо відбору інформації про фінансове забезпечення агровиробників; табличний, порівняння, графічний метод для аналізу даних бюджетного фінансування та страхового забезпечення; узагальнення для формування висновків.

Результати.

Розвиток виробничих галузей національної економіки, зокрема і аграрного сектора, визначається станом фінансування. Агросектор України є життєво важливим сектором національної економіки, оскільки він формує продовольчу безпеку держави, сприяє зайнятості сільського населення, перетворенню природних ресурсів у продовольство. Його фінансування здійснюється за різними каналами, але основними з них є власні ресурси та позики в частині поточних зобов'язань (табл. 1).

Таблиця 1. Фінансування аграрного сектору економіки України за 2019–2024 рр., млн грн*

Роки	Власний капітал	Довгострокові зобов'язання	Поточні зобов'язання	Фінансові ресурси	ВДВ агро
2019	522779	92966	414566	1020604	356563
2020	612251	76800	441178	1120818	393077
2021	796550	87166	461100	1332023	593367
2022	810270	99633	531218	1428561	449148
2023	876859	105178	548527	1513616	500540
2024	1005849	124435	592479	1703706	544620
2024 у % до 2019	192,40	133,85	142,92	166,93	152,74
2024 у % до 2021	126,28	142,76	128,49	127,90	91,78

*Джерело: побудовано за даними Державної служби статистики України.

У 2024 р. обсяг фінансових ресурсів аграрних підприємств за даними фінансової звітності склав 1704 млрд грн, що вище на 27,9% довоєнного 2021 р. (1332 млрд грн) та на 66,93% – 2019 року (1020 млрд грн). Частка власних ресурсів за аналізований період складає 52–59%. Проте зростання ресурсів в умовах введення воєнного стану має умовний характер, оскільки в основу його покладено вартість необоротних ресурсів та/чи власного капіталу, які за рік війни не знецінились завдяки урівноваженій фінансовій політиці. Зростання зумовлено насамперед ростом оборотних активів та збільшенням обсягів довгострокових і поточних зобов'язань. Відмічається зміна структури активів, виробники прагнуть збалансувати витрати основних галузей рослинництва і тваринництва, а у їх складі, за видами продукції для диверсифікації ризиків.

Практично за всі роки незалежності держави агросектор України опирався на бюджетну підтримку, яка реалізовується, насамперед, системою бюджетних інструментів, а в останній час і страхуванням з державною підтримкою. Нормативне поле бюджетної підтримки та її інструментів

регулюється Законами України «Про внесення змін до деяких законів України щодо організаційних засад здійснення підтримки в аграрному секторі» від 08.10.2025 р. №4619-IX та «Про засади державної аграрної політики та державної політики сільського розвитку» від 24.06.2004 р. №1877-IV, в редакції Закону №4619-IX від 08.10.2025 р. Динаміка бюджетної підтримки фінансування агросектору України за 2019–2026 рр. (за функціональною ознакою) показує, що в умовах війни державні ресурси спрямовується на національну оборону, інші сектори економіки підтримуються за залишковим принципом (рис. 1).

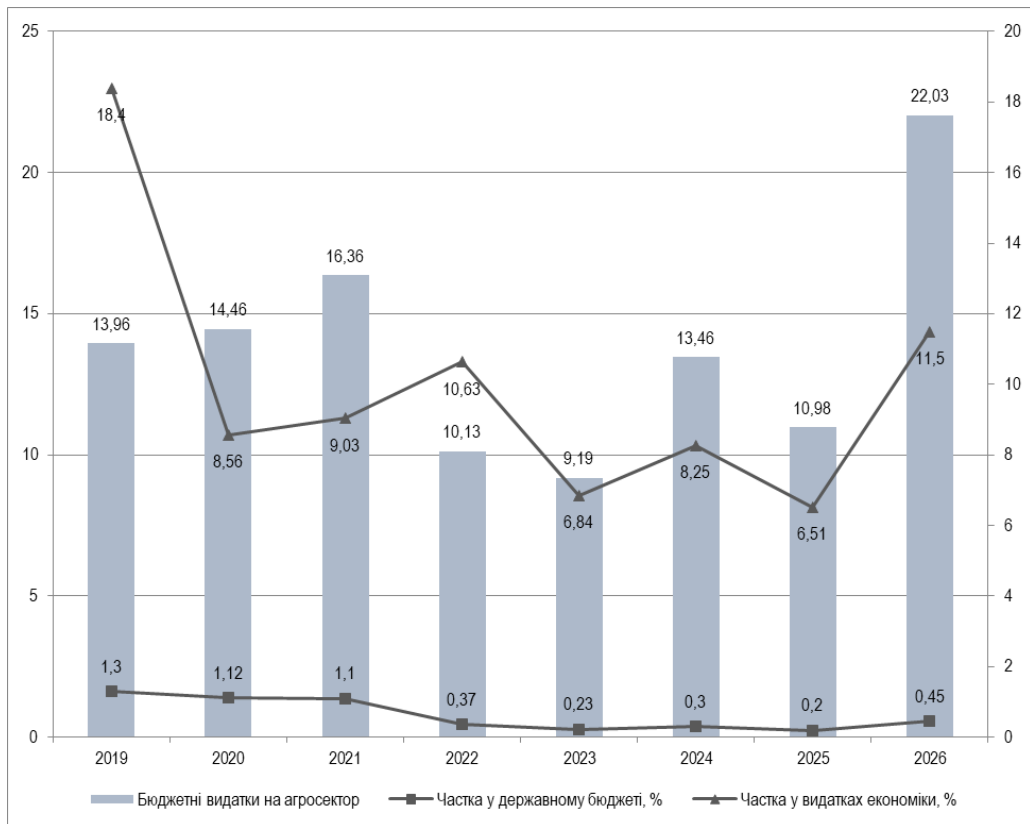

Рис. 1. Динаміка бюджетної підтримки фінансування агросектору України за 2019–2026 рр., млрд грн*

Примітка: 2026 р. – планові показники Держбюджету на 2026 рік.

*Джерело: побудовано за даними Openbudget.

Проте, в цих умовах фінансування сектора здійснюється на досить високому рівні, навіть у порівнянні з довоєнним періодом. Частка у видатках економіки за аналізований період з 18,4% знизилась до 11,5%. У структурі видатків Державного бюджету частка аграрного сектору знизилась з 1,3% у 2019 році до 0,45% у 2026 році, але це прогнозовано вище, ніж було фактично у 2025 році (0,2%).

Загальна ефективність інструментів бюджетної підтримки наведена на рис. 2, за динамікою фінансових результатів, ресурсів та бюджетної підтримки агросектору України у 2019–2024 рр. з використанням доларового еквіваленту як бази порівняння.

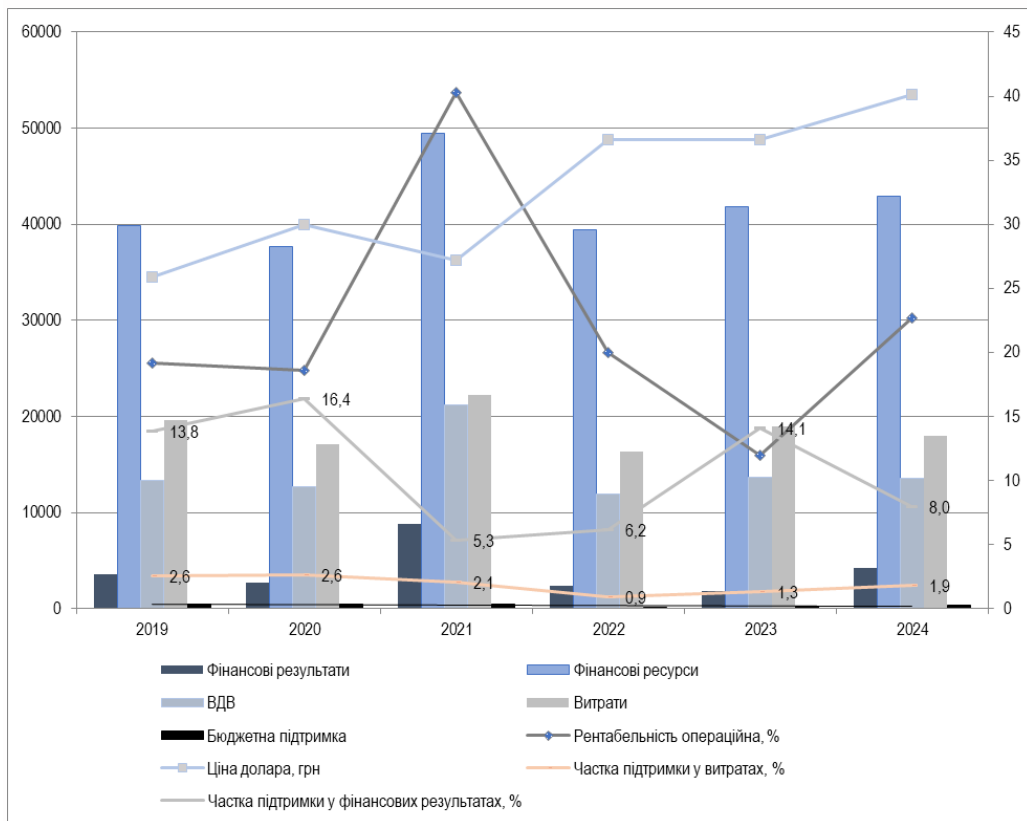

Рис. 2. Динаміка фінансових результатів, ресурсів та бюджетної підтримки агросектору України за 2019-2024 рр., млн дол*

*Джерело: побудовано за даними Openbudget. та Державної служби статистики України.

Фінансові результати аграрного сектора за період 2019-2024 рр. характеризуються значною нестабільністю. У 2024 році вони склали 4212 млн дол, тобто зросли на 15,8% проти рівня 2019 року, хоч це на 13,2% нижче 2021 року. Бюджетна підтримка за цей же період знизилась на 38% та на 44,3%, але у 2026 році закладено видатків на 51% вище рівня 2024 року. Частка бюджетної підтримки у фінансових результатах 2024 року складає 8%, а у витратах – 1,9%, тоді як ці показники для 2019 року складали 2,6% та 13,8%, відповідно. Виробництво (за показником ВДВ) зросло з 13308 млн дол. до 13565 млн дол. у 2024 році. Рентабельність усієї діяльності склала 22,7%, що вище на 3,5 п.п. рівня 2019 року, але нижче на 17,6 п.п. рівня 2021 року. Але зважаючи на спад у 2022 році, це відносно стабільне зростання, що підтверджує спадна тенденція рівня витрат.

Загалом, тенденції бюджетної підтримки агросектору характеризуються нарощуванням рівня обсягів фінансування, релевантним добором інструментів підтримки, координацією між учасниками процесу, зокрема й засобами діджиталізації (платформа ДАР, Закон України «Про інформаційно-комунікаційну систему «Державний аграрний реєстр» від 19.09.2024 р. №3980-IX).

Видатки Державного бюджету України на агросектор можуть зростати, якщо план Держбюджету 2026 року буде реалізовано. Але треба врахувати дію множини факторів, зокрема наповненості бюджету доходами, де значна частка припадає на підтримку від зарубіжних партнерів

України. За програмною класифікацією, через турбулентність розвитку економіки і агросектору, програми не отримують послідовності у розвитку за роками та досить часто змінюються. Так, спостерігається зміна фінансування та напрямів програм підтримки (табл. 2).

У 2019 році фінансувалися заходи підтримки доходів товаровиробників, загалом та окремих галузей. У 2023 році фактичне фінансування було мізерним і розподілялось за напрямками: державна допомога на розвиток садів та на розвиток теплиць. План на 2026 рік передбачає визнання важливості фінансової підтримки аграріїв у період війни, сприяючи збереженню та розвитку аграрного сектору, а це програми дотації на 1 га, меліорації, страхування врожаю, що є гарантуванням продовольчої безпеки та економічної стабільності. Також з метою підтримки сільськогосподарських виробників, які зазнали значних втрат через військові дії, уряд вживає низку специфічних заходів, що стосуються фінансової допомоги та стимулювання відновлення аграрної інфраструктури [1; 19; 21]. Основними фінансовими інструментами бюджетної підтримки агросектору в Україні у 2025–2026 роках є пільгове кредитування, прямі субсидії через ДАР та компенсація страхових платежів.

Таблиця 2. Програми та обсяги бюджетного фінансування агросектору за окремі роки періоду 2019-2026 рр.*

Закон України «Про Державний бюджет України на 2019 рік»	Закон України «Про Державний бюджет України на 2023 рік»	Закон України «Про Державний бюджет України на 2026 рік»
Передбачені видатки в обсязі 12,341 млрд грн, з них за основними програмами підтримки розвитку АПК – 5,909 млрд грн	Передбачені видатки в обсязі 4,142 млрд грн, з них на підтримку розвитку АПК – 0,561 млрд грн	Передбачені видатки в обсязі 41,5 млрд грн на підтримку економіки, з них 13,1 млрд грн на АПК
2801030 «Фінансова підтримка заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів» – 127,2 млн грн; 2801230 «Фінансова підтримка розвитку фермерських господарств» – 800,0 млн грн; 2801350 «Державна підтримка розвитку хмелярства, закладення молодих садів, виноградників та ягідників і нагляд за ними» – 400,0 млн грн; 2801460 «Надання кредитів фермерським господарствам» – 200,0 млн грн; 2801540 «Державна підтримка галузі тваринництва» – 3,5 млн грн; 2801580 «Фінансова підтримка сільгосптоваровиробників» – 881,8 млн грн	2801380 «Формування статутного капіталу Фонду часткового гарантування кредитів в сільському господарстві» – 360 млн. грн 2801580 «Фінансова підтримка сільгосптоваровиробників» – 200 млн. грн	9,5 млрд грн – фінансова підтримка виробників (дотація на 1 га, меліорація, страхування врожаю), 2,6 млрд грн – підтримка фермерських господарств, 1,0 млрд грн – гуманітарне розмінування сільськогосподарських земель

*Джерело: сформовано за даними Держбюджетів за 2029–2026 роки.

Вектори бюджетної підтримки аграрного сектору України визначаються загальною фіскальною політикою, де держава задає орієнтири через національні програми, систему пріоритетів та оцінку ефективності; бізнес за рахунок підтримки втілює інвестиційні ініціативи, що мають підтвержені соціально-економічні ефекти [7, с. 239]. Таким чином, сучасна бюджетна підтримка переходить від моделі короткострокового планування до моделі довгострокового розвитку та цифрових інструментів адаптації (e-Budgeting).

У складі бюджетних інструментів підтримки фінансування агросектору України значну роль починає відігравати страхування з державною підтримкою. Безпрецедентні воєнні та кліматичні виклики спричинили відповідні реакції в частині страхових механізмів, інструментів та програм як для страховиків, так і для бізнесу.

Страхування в аграрному секторі регулює Закон «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою» від 09.02.12 р. №4391-VI та Постанова КМУ «Про затвердження порядку надання державної підтримки страхування сільськогосподарської продукції» від 09.12.21 р. №1342. У змінах редакції Постанови №1342, прийнятих в умовах воєнного

стану, передбачено: розширення лінійки страхових продуктів та страхових ризиків; встановлення вимог до страховиків-учасників програми державної підтримки; запровадження можливості страхування доходу; розширення повноважень регулятора страхового ринку; підвищення рівня державної підтримки. Аналіз сучасного стану та ключових показників розвитку аграрного страхового сектору в Україні за період 2020-2025 рр. приведено у табл. 3.

За період 2020-2025 рр. спостерігаються суттєві зміни ключових показників ринку аграрного страхування. Якщо чисельність страхових компаній незмінна – 15 од., то обсяги послуг за договорами зменшились на 77%, а за площею сільськогосподарських угідь, які страхуються – на 4,3%, що значно більше рівня 2024 року.

Таблиця 3. Ключові показники ринку аграрного страхування за 2020–2025 рр.*

Показники	Роки						2025 р. до 2020 р., %, ±
	2020	2021	2022	2023	2024	2025*	
Страхові компанії агроринку, од.	15	14	15	15	15	15	100,00
Страхові договори, шт.	3225	4288	484	460	408	739	22,91
Площа с.-г. угідь, яка страхується, тис. га	1011,6	1316,9	193,8	154,07	502,0	968,0	95,69
Страхові платежі, тис. грн	174996,5	205929,9	81065,0	37405,7	101532,0	182148	104,09
Страхові виплати, тис. грн	351819,0	117646,3	29830,4	21037,6	244703,0	245900	69,89
Відношення виплат до премій, %	200,87	57,13	36,80	56,24	241,01	135	-39,87
Питома вага агро договорів у страховика, %	0,56	0,59	0,48	0,23	0,40	0,52	-0,04

Примітка: за 2025 рік попередні дані (складено за рейтингом 10 агро страховиків).

**Джерело: сформовано авторами за даними [11; 20] та ingo.ua.*

Дані аграрного сезону 2025 року [11] показують, що ринок агрострахування в Україні продемонстрував значне зростання, зумовлене розвитком індексних продуктів та збільшенням послуг захисту від кліматичних ризиків: оформлено 3093 страхових сертифікати, за 2/3 з яких зафіксовано страхові випадки. В агрострахуванні спостерігається високий рівень виплат, що свідчить про значні ризики страховика. Сільськогосподарські виробники отримали 245,9 млн грн відшкодувань за сезон 2025 року. Клієнтам страховиків (у сегменті) було виплачено 1,15 млрд грн, що на 76% більше проти 2024 року [20].

На 2026 рік, відповідно до Постанови КМУ «Про внесення змін до Порядку надання державної підтримки страхування сільськогосподарської продукції» від 31.11.2025 р. № 1789, запроваджено державну підтримку агрострахування в обсязі 60 млн грн видатків Держбюджету. Держава відшкодуватиме частину сплачених страхових премій (до 60% – для агровиробників у прифронтових зонах; до 45% – для інших агровиробників). Страхування поширюється на посіви, врожай сільськогосподарських культур та інші сільськогосподарські ризики, зокрема відшкодування збитків від морозів та посухи. Поки програма поширюється на обмежений перелік культур – озимі пшеницю, жито та ячмінь. Відшкодовуються тільки витрати на виробництво, а не потенційний дохід і врожайність [1].

Діятимуть також спеціальні програми для прифронтових регіонів, де підприємства з територій підвищеного ризику зможуть отримати до 10 млн грн за пошкоджене чи знищене майно внаслідок атак, через ПрАТ «Експортно-кредитне агентство» [11].

Страхування здійснюють страхові компанії, які отримали, за погодженням з Національним банком України, право здійснювати таке страхування: АТ «Страхова компанія «ІНГО» та ПАТ «Страхова компанія «Універсальна». Договори страхування агропродукції укладаються відповідно до переліку стандартизованих страхових продуктів на: площі посівів озимих зернових культур (пшениці, жита, ячменю) на період перезимівлі; озимі зернові культури (пшениця, жито, ячмінь) на

весь період вирощування; майбутній врожай зернових культур (озими (пшениця, жито, ячмінь) та ярі (пшениця, жито, ячмінь та овес)) на весняно-літній період вирощування.

Важливим інструментом фінансування є аграрні деривативи – похідні фінансові інструменти, базовим активом яких є сільськогосподарська продукція (зернові, олійні, цукор тощо). Вони використовуються для хеджування (страхування) цінових ризиків, що дозволяє аграріям гарантувати ціну на свою продукцію заздалегідь. Цифрова складова бюджетної підтримки реалізується через інноваційні рішення, що спрощують аграріям доступ до фінансування, кредитування, страхування та розрахунків за допомогою фінтех платформ. В Україні – це платформа Agro Finance Summit [19], розстрочки платежів через онлайн-сервіси (WEAGRO) [23], цифровізація послуг та загалом розробка рішень для інвестицій, інтеграції віртуальних активів та блокчейну.

Аналіз наукових праць [5; 6; 7; 17] та напрямів використання коштів приведеного у табл. 2 переліку програм дає змогу виділити щонайменше дві групи інструментів підтримки: адаптаційні – I група фінансових інструментів, спрямованих на конкретний напрям з метою пом'якшення ризиків та загроз для певної галузі, виду продукції, виокремлено нами за ознакою прямого фінансування з бюджету на конкретні цілі та II група фінансових інструментів компенсаційних, до якої належать інструменти часткової компенсації страхових та кредитних платежів агровиробників, вартості придбання сільськогосподарських машин та обладнання, грантові програми на компенсацію витрат. Розподіл чинних програм за групами фінансових інструментів приведено на рис. 2.

Рис. 2. Групи фінансових інструментів бюджетної підтримки агросектору України та їх структура за бюджетними програмами етапу 2019–2026 рр.*

*Джерело: розроблено авторами на основі [6].

Адаптаційні інструменти бюджетної підтримки прямої дії – це механізми розподілу коштів із бюджету для безпосередньої фінансової допомоги суб'єктам аграрного господарювання з метою пом'якшення впливу кризових явищ. Компенсаційні інструменти бюджетної підтримки – це фінансові механізми, за яких держава відшкодовує частину витрат для стимулювання певних напрямів економічної активності, насамперед, для підтримки належного рівня продовольчої безпеки, економічної стабільності тощо.

Цифрові технології є важливим засобом для підвищення ефективності фінансових інструментів, і їх роль в умовах системних криз дедалі більше зростає. У табл. 4 наведено ключові фінансові інструменти та технологічні рішення, актуальні на 2024–2026 роки.

Таблиця 4. Ключові фінансові інструменти та технологічні рішення у сфері бюджетної підтримки агросектору*

Інструменти	Технологічна реалізація
Цифрові платформи агрокредитування та гарантій	Платформа WEAGRO: Екосистема, що поєднує цифрові технології з фінансовими рішеннями для фермерів. Вона дозволяє отримувати послуги (кредити, розстрочку) повністю в цифровому форматі, автоматизуючи заявки та верифікацію через Дію та BankID
Небанківські портфельні гарантії	Системні механізми гарантування кредитів для МСБ через небанківські установи (Activitis з USAID), що розширює доступ до фінансування поза традиційним банківським сектором
Програма «Доступні кредити 5-7-9%»	Інтеграція державних програм у цифрові банкінги для швидкого покриття дефіциту обігових коштів
Електронні аграрні розписки	Закон «Про аграрні розписки» (2025) передбачає створення окремого Реєстру аграрних розписок, дозволяє аграріям залучати інвестиції під заставу майбутнього врожаю з фіксацією зобов'язань у цифровому реєстрі
Інноваційне агрострахування	У бюджеті-2026 вперше закладено видатки на субсидування агрострахування. *страхування воєнних ризиків: спеціальні механізми, де держава компенсує до 60% страхової премії для аграріїв у прифронтових зонах та до 45% для інших. *параметричне страхування: використання даних супутників та IoT-сенсорів для автоматичних виплат при настанні певних погодних умов (посухи), що виключає тривалі процедури оцінки збитків
Блокчейн та смарт-контракти	Автоматизація угод: смарт-контракти дозволяють укладати договори купівлі-продажу з відтермінуванням платежу, де виконання (оплата) відбувається автоматично при виконанні умов (підтвердження доставки товару). Блокчейн створює незмінні записи, що знижує ризики шахрайства та помилок у логістиці
Прозорість ланцюгів постачання	Використання цифрових інструментів для відстеження товарів та процесів. «Control Tower», дозволяють моніторити операції в реальному часі
Аналітичні інструменти на базі AI та Big Data	Прогнозування ризиків: штучний інтелект аналізує супутникові знімки, стан посівів та метеодані для оцінки імовірності неврожаю, що дозволяє фінансовим установам точніше оцінювати кредитні ризики
E-audit та податковий моніторинг	Впровадження IT-рішень (SAF-T UA) для автоматичної перевірки податкових декларацій, що зменшує комплаєнс-ризик

*Джерело: складено за [5; 7].

Таким чином, інструменти бюджетної підтримки та страхового захисту на базі застосування фінтех сприяють забезпеченню фінансування агросектору України. Основні напрями закладено у Стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на період до 2030 року [16], а механізми реалізації через множину інструментів постійно вдосконалюються відповідно до вимог воєнного часу та потреб євроінтеграції.

Висновки і перспективи.

Дослідження інструментів бюджетної підтримки та страхового захисту у забезпеченні фінансування агросектору України свідчать про їх тісний взаємозв'язок, а фінтех виступає каталізаторами цих процесів з метою управління ризиками. У методологічному плані нами виділено

дві групи фінансових інструментів бюджетної підтримки: I група – адаптаційні, інструменти підтримки прямої дії, безпосередньої фінансової допомоги суб'єктам господарювання з метою управління розвитком агросектору та пом'якшення впливу кризових явищ на ведення (організацію) підприємницької діяльності і II група – компенсаційні інструменти, за допомогою яких держава відшкодовує певну частину витрат або безпосередньо виробникам, або надавачам фінансових чи матеріальних ресурсів для стимулювання економічної активності.

Попри втрати перших років війни, на даний час агросектор демонструє фінансову стійкість, чому у значній мірі сприяє державне регулювання. У 2024 р. фінансові ресурси аграрних підприємств сягнули 1704 млрд грн, що на 27,9% вище довоєнного 2021 р., причому частка власних ресурсів коливається в межах 52-59%. В основі росту – стабільна вартість капіталу (насамперед необоротних ресурсів), які за час війни не зазнали інфляції завдяки урівноваженій фінансовій політиці. Зростання зумовлено збільшенням обсягів зобов'язань та збалансованою структурою активів за основними галузями сільськогосподарського виробництва.

Тенденції бюджетної підтримки агросектору характеризуються зростанням обсягів фінансування, релевантним добром інструментів підтримки, координацією між учасниками процесу, зокрема й засобами діджиталізації через платформу ДАР та інші електронні механізми. Відбувається реформування державних інституцій щодо фінансової підтримки агросектору. Фінансування спрямоване на модернізацію виробництва, його стабілізацію, відновлення інфраструктури, підтримку виробників у регіонах, що постраждали від бойових дій, а також формування програм підтримки сільських територій. Ці напрями та заходи наближають аграрний сектор України до вимог, правил та напрямів, за якими надається фінансування відповідно до САП ЄС.

Частка підтримки агросектора у видатках Держбюджету на економіку за період 2019–2024 рр. знизилась з 18,4% до 11,5%, а у загальних видатках бюджету – знизилась з 1,3% у 2019 році до 0,45% у 2026 році, але це прогнозовано вище, ніж було фактично у 2025 році (0,2%). Частка бюджетної підтримки у фінансових результатах 2024 року складає 8%, а у витратах – 1,9%, тоді як у 2019 році вони склали 2,6% та 13,8%, відповідно. Виробництво (за показником ВДВ) зросло з 13308 млн дол. до 13565 млн дол. у 2024 році.

План Держбюджету на 2026 рік демонструє важливість фінансової підтримки аграріїв у період війни, передбачено збільшити підтримку та розширити перелік програм. Відхід від класичних програм підтримки до програм дотації на 1 га/гол, меліорацію, страхування врожаю, підтримку малих господарств, розмінування є гарантуванням продовольчої безпеки та економічної стабільності.

Особливості страхування сільськогосподарських товаровиробників проявляються у зміні інструментарію страхування, зміцнюються позиції страхового захисту, поступово компенсуються втрати перших років війни. За аналізований період 2020–2025 рр. спостерігаються суттєві зміни показників ринку аграрного страхування: хоча чисельність страхових компаній стала за роками, обсяги послуг за договорами у 2025 році зменшились на 77% проти рівня 2020 року, проте наявне і відновлення, зокрема у частині застрахованих площ сільськогосподарських угідь, зростання обсягів страхових платежів. Цьому сприяє зміна інструментарію страхування, формування бюджетних програм компенсацій втрат від війни та кліматичних ризиків.

Напрями вдосконалення інструментів бюджетної підтримки та страхового захисту у забезпеченні фінансування агросектору України лежать в площині впровадження інноваційних продуктів із застосуванням інформаційних технологій, посиленням ролі держави у регулюванні ринку, залученні зарубіжного фінансування та інших інновацій.

Перспективами подальших досліджень є систематизація та оцінка інструментів бюджетної підтримки через призму процесів відбудови та формування цифрової економіки, євроінтеграції, визначення умов адаптації та реалізації правил САП ЄС для агросектору України.

Список використаних джерел

1. Бюджет України на 2026 рік: агросектор отримає 13,1 млрд грн державної підтримки. Міністерство економіки, доквілля та сільського господарства України. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail/672001dc-1d4d-4dd3-8230-0b93dff49fe1?lang=uk-UA&title=BiudzhetUkrainiNa2026-Rik-AgrosektorOtrima13-1-MlrdGrnDerzhavnoiPidtrimki/>. (дата звернення : 25.01.2026).
2. Віленчук О. М., Савицька А. С. Сучасні тренди розвитку загальноєвропейського ринку аграрного страхування: можливості та перспективи для України. *Бізнес Інформ*. 2024. №4. С. 253-259. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-4-253-259>.
3. Грицина О., Шолудько О., Синявська Л., Колодій А., Агрес О. Страхування аграрного сектора України в час війни: реалії та можливості. *Аграрна економіка*. 2023 Т. 16. № 1-2. С. 125-131. DOI: <https://doi.org/10.31734/agrarecon2023.01-02.125>.
4. Гумен, О. В. Інституційні та інноваційні механізми розвитку аграрного страхування в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. №19. С. 207-212. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.19.207>.
5. Захаркіна Л. С., Захаркін О. О., Сокол Л. В. Цифрові інструменти управління фінансовими ризиками бізнесу в умовах воєнного стану. *Актуальні питання економічних наук*. 2024. №5. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14190965>.
6. Калівошко О.М. Про розвиток сектору фінансових технологій В Україні та світі. *Вісник Львівського університету. Серія економічна*. 2022. Випуск 62. С. 99–110. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/ves.2022.62.0.6208>.
7. Качула С. В., Хоруженко Д. О. Роль альтернативних фінансових інститутів у розвитку інноваційних механізмів оптимізації управління капіталом сільськогосподарських підприємств. *Агросвіт*. 2025. №20. С.52-60. DOI: [10.32702/2306-6792.2025.20.52](https://doi.org/10.32702/2306-6792.2025.20.52).
8. Квасницька Р., Форкун І., Гордєєва Т. Міжнародні та національні аспекти фінансової підтримки розвитку аграрного сектору. *Modeling the development of the economic systems*. 2023. №4. С. 138-145. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2023-10-18>.
9. Ковальчук Т. Посівна 2026: які державні програми діють для українських фермерів. URL: <https://delo.ua/news/posivna-2026-yaki-derzhavni-programi-diyut-dlya-ukrayinskix-fermeriv-462773/>. (дата звернення : 25.01.2026).
10. Навроцький С. А. Система сільськогосподарського страхування: тенденції та перспективи розвитку. *Економічні науки. Сер. : Облік і фінанси*. 2012. Вип. 9 (2). С. 458-472. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efnop_2012_9%282%29__67. (дата звернення : 25.01.2026).
11. Національна асоціація страховиків України. Огляд страхового ринку України (2020-2025). URL: <https://nasu.com.ua/>. (дата звернення : 25.01.2026).
12. Петруненко Я. В. Державна підтримка суб'єктів сільськогосподарської діяльності: сучасний стан та перспективи розвитку. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2023. № 3. С. 21-27. DOI: <https://doi.org/10.32782/39221498>.
13. Радченко О.Д., Марухненко І.Я. Страхування від воєнних ризиків: аналіз ніші і програм для аграрного сектору. *Економіка. Фінанси. Право*. 2025. № 12, С.59-63. DOI: <https://doi.org/10.37634/efp.2025.12.12>. URL: <http://efp.in.ua/uk/journal-article/1759>. (дата звернення : 25.01.2026).
14. Радченко О.Д., Тулуш Л.Д. Фінансова підтримка агросектору України для забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану. *Збірник наукових праць КНУШ. Теоретичні та прикладні питання економіки*. 2022. Вип. 2 (45). 176-189. URL: <http://tppe.econom.univ.kiev.ua/>. (дата звернення : 25.01.2026).
15. Спільна аграрна політика ЄС і завдання України в контексті євроінтеграції (план наближення політик і гармонізації законодавства). URL: <https://surl.li/xqxuyo>. (дата звернення : 25.01.2026).
16. Стратегія розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на період до 2030 року. Схвалено розпорядженням КМУ від 15.11.2024 р. №1163-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/proskhvalennia-strategii-rozvytku-silskoho-hospodarstva-ta-sil'skykh-terytorii-v-ukraini-na-period-i151124-1163>. (дата звернення : 25.01.2026).
17. Тітов Д.В., Олексієнко В.В. Фінансове забезпечення аграрного сектору України в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2024. №63. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-125>.
18. Фінансове регулювання розвитку аграрного сектору економіки та сільських територій: монограф. [Тулуш Л.Д., Лупенко Ю.О., Калівошко О.М., Радченко О.Д. та ін. За ред. Л.Д. Тулуша]. Київ: ННЦ «ІАЕ». 2025. 536 с.
19. Agro Finance Summit: доступ до фінансів. URL: <https://fintechinsider.com.ua/agro-finance-summit-dostup-do-finansiv-dlya-rozvytku-vashogo-agrobiznesu/>. (дата звернення : 25.01.2026).

20. Forinsurer. Статистика страхового ринку України. URL: <https://forinsurer.com/stat>. (дата звернення : 25.01.2026).
21. Hess Ulrich, Hazell Peter, Kuhn Saskia. Innovations and emerging trends in agricultural insurance. Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH. 2016. P. 1-40. https://www.giz.de/de/downloads/giz-2016-en-innovations_and_emerging_trends-agricultural_insurance.pdf. (дата звернення : 25.01.2026).
22. Hill Brian E. The common agricultural policy: past, present and future. Routledge. 2023. DOI:10.4324/9781003383215.
23. WEAGRO Агророзстрочка для агробізнесу. URL: <https://weagro.ua/>. (дата звернення : 25.01.2026).

Статтю отримано: 29.01.2026 / Рецензування 16.03.2026 / Прийнято до друку: 30.04.2026

Oksana Radchenko

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Senior Researcher, Leading Researcher
Department of Financial, Credit and Tax Policy
National Scientific Center «Institute of Agrarian Economics»
Kyiv, Ukraine

E-mail: oxanarad@ukr.net

ORCID: 0000-0003-4892-7764

Ivan Marukhnenko

Postgraduate Student
Department of Financial, Credit and Tax Policy
National Scientific Center «Institute of Agrarian Economics»
Kyiv, Ukraine

E-mail: imarukhnenko@ukr.net

ORCID: 0009-0006-8568-5724

Andrii Zinchuk

Postgraduate Student
Department of Financial, Credit and Tax Policy
National Scientific Center «Institute of Agrarian Economics»
Kyiv, Ukraine

E-mail: av.zinchuk@gmail.com

ORCID: 0009-0007-6128-2186

BUDGETARY SUPPORT AND INSURANCE PROTECTION AS MODERN FINANCIAL INSTRUMENTS FOR AGRICULTURAL RISK MANAGEMENT IN UKRAINE AMID FINTECH DEVELOPMENT

Abstract

Introduction. To protect and restore Ukraine's agricultural sector from the devastating impact of war, research into risk management through budget support instruments, including insurance, is essential. The aim is to define the role and systematize financial instruments of budget support by their impact on the financial performance of agricultural enterprises and risk management in a fintech environment.

Methods. The article utilizes general scientific research methods: theoretical, based on monographic generalization and systematization of scientific papers; analysis, synthesis, induction, and deduction for selecting information on the financial support of agricultural producers; tabular, comparative, and graphical methods for analyzing budget and insurance data; and generalization in drawing conclusions.

Results. It is concluded that researchers consider budget support instruments to be the most effective tools of public policy. Two groups of financial instruments of the updated state support system are identified and described. The influence of factors on the transformation of budget support for agricultural producers and the effectiveness of changes in funding channels and sources are determined. It has been established that the digital component of budget support is implemented

through innovative solutions that simplify producers' access to financing and payments using fintech platforms. Digitalization helps minimize risks in the agricultural sector, transforming the budget support system to a new level, automating the processes of identifying risks, needs, volumes, and sources of funding, and increasing the transparency of financial flows.

Discussion. Prospects for further research include identifying conditions for adapting budget support for Ukraine's agricultural sector to implement the rules of the EU Common Agricultural Policy.

Keywords: budget support, insurance protection, agricultural sector, financial support, financial instruments, financing risk management, derivatives, fintech, agriculture.

References

1. Biudzhzet Ukrainy na 2026 rik: ahrosektor otrymaie 13,1 mlrd hrn derzhavnoi pidtrymky. Ministerstvo ekonomiky, dovkillia ta silskoho hospodarstva Ukrainy. Retrieved from <https://me.gov.ua/News/Detail/672001dc-1d4d-4dd3-8230-0b93dff49fe1?lang=uk-UA&title=BiudzhzetUkrainiNa2026-Rik-AgrosektorOtrima13-1-MlrdGrnDerzhavnoiPidtrimkil>.
2. Vilenchuk, O.M., & Savytska, A.S. (2024). Suchasni trendy rozvytku zahalnoieuropeiskoho rynku ahrarnoho strakhuvannia: mozhlyvosti ta perspektyvy dlia Ukrainy [Current trends in the development of the pan-European agricultural insurance market: opportunities and prospects for Ukraine]. *Biznes Inform* [Business Inform], 4, 253-259. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-4-253-259>.
3. Hrytsyna, O., Sholudko, O., Syniavska, L., Kolodii, A., & Ahres, O. (2023). Strakhuvannia ahrarnoho sektora Ukrainy v chas viiny: realii ta mozhlyvosti [Insurance of the agricultural sector of Ukraine during the war: realities and opportunities]. *Ahrarna ekonomika* [Agrarian Economy], 16, 1-2, 125-131. DOI: <https://doi.org/10.31734/agrarecon2023.01-02.125>.
4. Humen, O.V. (2025). Instytutysiini ta innovatsiini mekhanizmy rozvytku ahrarnoho strakhuvannia v Ukraini [Institutional and innovative mechanisms for the development of agricultural insurance in Ukraine]. *Investytsiyni praktyka ta dosvid*, 19, 207-212. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.19.207>.
5. Zakharkina, L.S., Zakharkin, O.O., & Sokol, L.V. (2024). Tsyfrovii instrumenty upravlinnia finansovymy ryzykamy biznesu v umovakh voiennoho stanu [Digital tools for managing business financial risks under martial law]. *Aktualni pytannia ekonomichnykh nauk* [Current Issues of Economic Sciences], 5. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.19.207>.
6. Kalivoshko, O.M. (2022). Pro rozvytok sektoru finansovykh tekhnolohii V Ukraini ta sviti [On the development of the financial technology sector in Ukraine and the world]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Serii ekonomichna* [Visnyk of the Lviv University. Series Economics], 62, 99-110. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/ves.2022.62.0.6208>.
7. Kachula, S.V., & Khoruzhenko, D.O. (2025). Rol alternatyvnykh finansovykh instytutiv u rozvytku innovatsiynykh mekhanizmiv optymizatsii upravlinnia kapitalom silskohospodarskykh pidpriemstv [The role of alternative financial institutions in the development of innovative mechanisms for optimizing capital management of agricultural enterprises]. *Ahrosvit* [Agrosvit], 20, 52-60. DOI: [10.32702/2306-6792.2025.20.52](https://doi.org/10.32702/2306-6792.2025.20.52).
8. Kvasnytska, R., Forkun, I., & Hordieieva, T. (2023). Mizhnarodni ta natsionalni aspekty finansovoi pidtrymky rozvytku ahrarnoho sektora [International and national aspects of financial support for the development of the agricultural sector]. *Modeling the development of the economic systems*, 4, 138-145. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2023-10-18>.
9. Kovalchuk, T. (2026). Posivna 2026: yaki derzhavni prohramy diuit dlia ukraïnskykh fermeriv. Retrieved from <https://delo.ua/news/posivna-2026-yaki-derzhavni-programi-diyut-dlya-ukrayinskix-fermeriv-462773/>.
10. Navrotskyi, S.A. (2012). Systema silskohospodarskoho strakhuvannia: tendentsii ta perspektyvy rozvytku [Agricultural insurance system: trends and development prospects]. *Ekonomichni nauky. Ser. : Oblik i finansy* [Economic Sciences. Series: Accounting and Finance], 9 (2), 458-472. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2012_9%282%29_67.
11. Natsionalna asotsiatsiia strakhovykyv Ukrainy. Ohliad strakhovoho rynku Ukrainy (2020-2025). Retrieved from <https://nasu.com.ua/>.
12. Petrunenko, Ya. V. (2023). Derzhavna pidtrymka subiektiv silskohospodarskoi diialnosti: suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku [State support of agricultural entities: current state and development prospects]. *Aktualni problemy vitchyznianoï yurysprudentsii* [Actual Problems of Native Jurisprudence], 3, 21-27. DOI: <https://doi.org/10.32782/39221498>.
13. Radchenko, O.D., & Marukhnenko, I.Ia. (2025). Strakhuvannia vid voiennykh ryzykyv: analiz nishi i prohram dlia ahrarnoho sektora [Insurance against war risks: analysis of niche and programs for the agricultural sector]. *Ekonomika. Finansy. Pravo* [Economics. Finances. Law], 12, 59-63. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.12.59-63>.

<https://doi.org/10.37634/efp.2025.12.12>. Retrieved from <http://efp.in.ua/uk/journal-article/1759>.

14. Radchenko, O.D., & Tulush, L.D. (2022). Finansova pidtrymka ahrosektoru Ukrainy dlia zabezpechennia prodovolchoi bezpeky v umovakh voiennoho stanu [Financial support for the agricultural sector of Ukraine to ensure food security under martial law]. *Zbirnyk naukovykh prats KNUSh. Teoretychni ta prykladni pytannia ekonomiky* [Theoretical and Applied Issues of Economics], 2 (45), 176-189. Retrieved from <http://tpe.econom.univ.kiev.ua/>.

15. Spilna ahurna polityka YeS i zavdannia Ukrainy v konteksti yevrointehratsii (plan nablyzhennia polityk i harmonizatsii zakonodavstva). Retrieved from <https://surl.li/xqxyto>.

16. Stratehiia rozvytku silskoho hospodarstva ta silskykh terytorii v Ukraini na period do 2030 roku. Skhvaleno rozporiadzhenniam KМУ vid 15.11.2024 r. №1163-r. Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/npas/proskhvalennia-stratehii-rozvytku-silskoho-hospodarstva-ta-silskykh-terytorii-v-ukraini-na-period-i151124-1163>.

17. Titov, D.V., & Oleksienko V.V. (2024). Finansove zabezpechennia ahramoho sektoru Ukrainy v umovakh voiennoho stanu [Financial support of the agricultural sector of Ukraine under martial law]. *Ekonomika ta suspilstvo* [Economy and Society], 63. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-125>.

18. Tulush, L.D., Lupenko, Yu.O., Kalivoshko, O.M., ... Radchenko, O.D. (2025). *Finansove rehuliuвання rozvytku ahramoho sektoru ekonomiky ta silskykh terytorii: monohrafiia* [Financial regulation of the development of the agricultural sector of the economy and rural areas: monograph]. L.D. Tulush (Ed.). Kyiv: NNTs «IAE».

19. Agro Finance Summit: access to finance. Retrieved from <https://fintechinsider.com.ua/agro-finance-summit-dostup-do-finansiv-dlya-rozvytku-vashogo-agrobiznesu/>.

20. Forinsurer. Statystyka strakhovoho rynku Ukrainy. Retrieved from <https://forinsurer.com/stat>.

21. Hess, Ulrich, Hazell, Peter, & Kuhn, Saskia. (2016). Innovations and emerging trends in agricultural insurance. Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, 1-40. Retrieved from https://www.giz.de/de/downloads/giz-2016-en-innovations_and_emerging_trends-agricultural_insurance.pdf.

22. Hill, Brian E. (2023). *The common agricultural policy: past, present and future*. Routledge. DOI:10.4324/9781003383215.

23. WEAGRO Ahrozozstrochka dlia ahrobiznesu. Retrieved from <https://weagro.ua/>.

Received: 01.29.2026 / Review 03.16.2026 / Accepted 04.30.2026

